

Gemeente Meierijstad
t.av.
Het College van Burgemeester en Wethouders
Leden monumentencommissie
Raadsleden

Postbus 10.001
5460 DA Veghel

's Hertogenbosch, 13 oktober 2020

Betreft: Herbestemming de Goede Herderkerk Sint-Oedenrode

Geachte leden van de monumentencommissie van de gemeente Meierijstad, geachte leden van het college van B&W, geachte raadsleden,

In de jaren 60 ontwierp architect Pieter Dijkema een kerk met parochiezaal en pastorie op voorspraak van Bisschop Bekkers in de wijk Eerschot. De architectuur van deze kerk is als een van de eerste religieuze bouwwerken in Nederland ontworpen volgens de uitkomst van Vaticanum II. Door haar sobere materiaalgebruik kwam het bouwwerk tegemoet aan de wens van Monseigneur Bekkers, die stelde dat nieuwe kerkgebouwen bescheiden moesten zijn.

Het hele ensemble is op elkaar afgestemd en in harmonie met elkaar, doordat de architect een op het Plastische Getal gebaseerde maatvoering heeft toegepast. De relatie tussen het Binnen en het Buiten, de overgang van profaan naar sacraal en van de woeste buitenwereld naar geborgenheid in het Midden, waar het contact met God mogelijk gemaakt wordt, is het centrale thema van de Goede Herder.

Hier is niet zozeer sprake van architectuur, maar van bouwkunst, waarbij bovendien deze bouwkunst volledig is afgestemd op, en integreert met, de primaire functie/gebruik van het bouwwerk in alle facetten, over en weer. Het kerkgebouw is daarmee een uniek en vrijwel laatste voorbeeld van een bouwstijl die maar gedurende een korte periode opgang deed.

Dat wordt door deskundigen, zoals Floris Alkemade, het Cuypersgenootschap en Wies van Leeuwen, telkenmale bevestigd. Sinds 4 januari 2016 is het ensemble aangewezen als gemeentelijk monument. De monumentencommissie heeft daar destijds toe besloten, omdat het bouwwerk vanwege haar bouwhistorische, cultuurhistorische en architectonische waarden en in het groter geheel de gaafheid, herkenbaarheid en zeldzaamheid belangrijk vindt voor de gemeenschap. Bovendien concludeerde de commissie dat de Goede Herder

een grote cultuurhistorische waarde heeft van nationaal belang, die nog meer wordt onderstreept door de zeldzaamheid van het bouwwerk.

De Goede Herder is een monument van onschatbare waarde, die ondanks dat ze uit de eredienst is onttrokken, haar betekenis niet zal verliezen.

Er bestaan concrete plannen om het ensemble te transformeren tot woningen. Hiermee worden de architectuur en het gedachtegoed onherstelbaar beschadigd. De Pieter Dijkema Stichting verzet zich hiertegen. Dat wil niet zeggen dat we het gebouw aan haar lot willen overlaten. We juichen herbestemming van de Goede Herder toe, maar zodanig dat het ensemble gepreserveerd wordt en het monument haar cultuurhistorische waarde behoudt en bovenal een maatschappelijke functie krijgt en daarmee een kloppend hart wordt voor Sint-Oedenrode, Meierijstad en daarbuiten.

Onlangs heeft Floris Alkemade met de leden van monumentencommissie een rondgang gemaakt rondom en in de kerk. Daarmee heeft hij de kracht en waarde van de architectuur inzichtelijk willen maken. Daarna heeft Alkemade een bijdrage willen leveren aan de discussie met betrekking tot de herbestemming van het ensemble, middels een studie. In deze studie zijn twee voorstellen opgenomen, te weten 'Plan A' waarbij er zogenaamde prefab woningen in de kerkruimte geplaatst worden en de binnenruimte wordt verkleind. Het 'Plan B' voorziet in woningbouw aan de buitenzijde van de kerk, gedeeltelijk op grond die in eigendom is van de gemeente Meierijstad. Het eerste plan heeft niet onze voorkeur, omdat de waarde van de kerk in het geheel gezocht moet worden en het realiseren van woningen in de kerkruimte de uniciteit van het samenspel tussen het Binnen en het Buiten aantast. Kort gezegd worden de unieke kenmerken waarom het gebouw nu juist wordt geprezen en tot gemeentelijk monument is aangewezen onherstelbaar aangetast.

We zijn ons bewust van de heersende woningnood. Er is dringend behoefte aan betaalbare woonruimte in Sint-Oedenrode. Om die reden steunen wij het 'Plan B' van Floris Alkemade waarin woningbouw gerealiseerd wordt aan de buitenzijde. Het zal gezien het gesloten karakter van de Goede Herder moeilijk worden om betaalbare woningen te realiseren in het kerkgebouw. De bouwkundige ingrepen die hiervoor nodig zijn zullen een zware financiële last met zich meebrengen. Onder punt 7 van het aanwijzingsbesluit is de uitkomst van een haalbaarheidsonderzoek opgenomen. Hierin staat vermeld dat het bouwen van woningen in de bouwmasa niet rendabel is, omdat het planresultaat met 375.000 euro per woning op negatief uitkomt en dat het niet aan het beleidsuitgangspunt van de gemeente voldoet om meer goedkopere woningen te bouwen. Voortbordurend op de studie van Alkemade hebben wij zelf ook een ontwerpschets gemaakt. In dit voorstel hebben wij 14 woningen opgenomen die gebouwd zullen worden aan de rand van het kerkplein. Op die manier kan het ensemble behouden blijven en de woningnood verlicht worden. Door de woningen aan de rand van het plein te bouwen ontstaat er een nieuw plein dat als centrum en kloppend hart voor de wijk Eerschot kan dienen. De grond is eigendom van de gemeente. In het aanwijzingsbesluit onder punt 7 staat verder vermeldt dat een uitbreiding van de bebouwing op de gronden rondom de kerk tot de mogelijkheden behoort, waarbij meer inkomsten gegenereerd kunnen worden.

Er is in Sint-Oedenrode behoefte aan een ruimte zoals de kerkzaal van de Goede Herder voor het gebruik van concerten, toneelopvoeringen, repetities, lezingen etc. De kerkzaal hoeft niet ingrijpend verbouwd te worden. Het is bijvoorbeeld mogelijk om een podium te ontwerpen dat, desgewenst, gemakkelijk over het altaar en communiebanken geplaatst kan worden. Het publiek omringt het podium op die manier, waardoor er een unieke beleving ontstaat voor artiest en toeschouwer. De bijgebouwen, zoals dagkapel, sacristie, parochiezaal en parochiecentrum kunnen getransformeerd worden tot ruimtes die ingezet kunnen worden tot les, vergader en ontmoetingsruimtes. De voormalige pastorie zou verhuurd kunnen worden als woonhuis om inkomsten te genereren. We refereren graag aan objecten waarin een soortgelijke transformatie heeft plaatsgevonden, zoals DOMUSDELA in Eindhoven en Buitenplaats Doornburgh in Maarssen.

Wij stellen voor om de activiteiten van het huidige Cultureel Centrum Mariëndael te verplaatsen naar de Goede Herder en om te onderzoeken of in het huidige gebouw van Mariëndael woningen gerealiseerd kunnen worden, of om op het vrijkomende perceel appartementen te bouwen.

Graag wil ik nogmaals benadrukken dat de Pieter Dijkema Stichting niet tegen het herbestemmen van het gemeentelijk monument de Goede Herder is. We willen echter voorkomen dat een ensemble met deze unieke kwaliteit, van landelijk belang, onherstelbaar beschadigd wordt. Ons voorstel is daarom een opening in de zoektocht naar een oplossing. De sleutel van die oplossing en het initiatief van deze dialoog ligt naar onze mening bij u als lid van de monumentencommissie en het college van B&W. Samen kunnen we ervoor zorgen dat dit gemeentelijke monument behouden blijft en een passende herbestemming krijgt en tegelijk de woningnood ontlasten.

Met vriendelijke groet,

Namens de Pieter Dijkema Stichting,

